

پیش بینی تقاضای بار بنادر؛ مطالعه موردی بندر تجاری کیش

محمد جوهریان زاده^۱، عباس بابازاده^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد سازه های دریایی، دانشگاه تهران

۳- استادیار دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه تهران

Joharianzadeh@ut.ac.ir

خلاصه

برآورد تقاضای بار همواره به عنوان مسئله مهم و تعیین کننده در نحوه برنامه ریزی توسعه بندر مطرح بوده است. برای پیش بینی میزان بار ورودی و خروجی آینده یک بندر، روشهای مختلف بر پایه آمار و ریاضیات موجود است. با توجه به اهمیت موضوع، صحت سنجی و بررسی میزان تطابق پاسخ ها به واقعیت ضروری است. در این مقاله، با توجه به در دست بودن اطلاعات مربوط به برآوردهای قبلی بار در بندر تجاری کیش و مقادیر محقق شده بار ورودی و خروجی فعلی در آن، روشهای مختلف برآورد ارزیابی شده و علت بروز اختلاف مورد بررسی قرار گیرد. در انتها با بکارگیری مناسب ترین روش پیش بینی، تقاضای آینده (افق ۱۴۰۴) بار برای بندر تجاری کیش برآورد شده است.

کلمات کلیدی: پیش بینی، بار، بندرگاه، رشد، کیش

۱. مقدمه

شناخت دقیق از وضعیت جابجایی کالا و پیش بینی و برآورد تقاضای آینده بار همواره یکی از ارکان اساسی و بسیار مهم در برنامه ریزی توسعه بندرگاه بوده است. عدم مطالعه دقیق و برآورد نامناسب ممکن است موجب عدم استفاده کامل از ظرفیت بندر و یا موجب عدم کفایت ظرفیت آن در آینده شود. در این مقاله با توجه به در دسترس بودن پیش بینی های انجام شده برای بندر کیش در گذشته امکان مقایسه با شرایط فعلی و ارزیابی روشهای پیش بینی فراهم آمد.

به منظور تعیین تقاضای بار در بندر کیش در افقهای ۵، ۱۰ و ۲۰ ساله (افق طرح ۱۴۰۴) از چندین روش استفاده شده است که بسته به نوع روش و پایه ریاضی آن اطمینان از صحت برآوردها متفاوت خواهد بود. پیش بینی عملکرد باری بندرگاه با استفاده از ۳ روش ۱- اقتصاد کلان ۲- اقتصاد خرد ۳- استفاده از مدل جذب (در محاسبه اضافه تقاضای القایی) انجام شده است.

در دیدگاه **اقتصاد کلان** توجه به بخشهای اقتصادی به صورت کلی بدون توجه به جزئیات زیر بخش ها و فعالیت بنگاه ها صورت گرفته و تقاضای بار بر اساس رشد کلی زیر بخش ها منطبق بر طرح های کلان و جامع بالا دستی موجود و مصوب برای آینده و یا مطابق با ادامه وضع موجود برآورد خواهد شد. سناریوهای برآورد تقاضا از دیدگاه اقتصاد کلان تحت عناوین ادامه روند موجود و رشد شتابان اقتصادی جزیره کیش در ادامه بحث خواهد شد. در دیدگاه **اقتصاد خرد** فرض بر آن است که رشد بار بر اساس روند گذشته اتفاق می افتد و علاوه بر آن پتانسیل ها و تقاضا در پروژه های جدید به آن اضافه می شوند، بنابراین هر یک از این ظرفیت های بالقوه به صورت جداگانه در این بخش مورد توجه قرار خواهد گرفت. بدیهی است که میزان تقاضای طرح های جدید می تواند بسیار زیاد باشد. بنابراین در این جا تنها به طرح های مستند و با احتمال تحقق بیشتر توجه شده است. در روش **سوم از مدل جاذبه** استفاده و سهم باری بندر از تبادلات بار نسبت به بنادر بزرگ جنوبی کشور پیش بینی شده است. مدل جاذبه دارای یک عامل جذب و یک عامل دفع می باشد، که عامل جذب در صورت کسر و عامل دفع در مخرج کسر قرار دارد.

همانگونه که در بخش پیشین ذکر شد، روشهای متعددی برای پیش بینی بار وجود دارد که با توجه به نوع روش و فرضیات اتخاذ شده برآوردهای متفاوتی برای میزان تقاضای بار بدست خواهد آمد. با هدف برنامه ریزی برای توسعه بندرگاه تجاری کیش با در دست داشتن آمار عملکرد

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد سازه های دریایی، دانشگاه تهران